

Beslutning om endring av utelukkelsesgrunnlag for Leonardo SpA (tidligere, Finmeccanica SpA)

Juni 2017

Leonardo SpA (tidligere, Finmeccanica SpA) har vært utelukket fra KLP og KLP-fondenes investeringer siden januar 2016 for tilknytning til produksjon av kjernevåpen. Selskapet produserte det kjernefysiske missilet ASMP-A for det franske luftforsvaret gjennom et joint venture, MBDA. Produksjonen av denne våpentypen har siden opphørt. Derimot har KLP og KLP-fondene avventet med å inkludere selskapet på grunn av Leonardos involvering i flere alvorlige korrupsjonssaker. I april 2017 offentliggjorde Norges Bank at Leonardo er satt til observasjon under kriteriet for grov korrupsjon, på bakgrunn av en tilrådning om utelukkelse fra Etikkrådet for Statens Pensjonsfond Utland (SPU).

KLP og KLP-fondene besluttet således at utelukkelsen av Leonardo opprettholdes, men fra juni 2017 på grunnlag av en *uakseptabel risiko for grov korrupsjon*.

Etikkrådets begrunnelse

Etikkrådet anbefalte utelukkelse av Leonardo på grunn av risiko for grov korrupsjon. I sin tilrådning begrunner Etikkrådet anbefalingen slik:

Etikkrådet tilrår å utelukke selskapet Finmeccanica-Leonardo SpA (fra nå kalt Leonardo) fra Statens pensjonsfond utland på grunn av risikoen for grov korrupsjon. Selskapet har vært involvert i alvorlige korrupsjonssaker i fire land som skal ha funnet sted fra 2009 til 2014. Tre av anklagene er fortsatt under etterforskning, mens to tidligere toppledere nylig ble domfelt i Italia for grov korrupsjon i forbindelse med en kontrakt i India. Samtlige korrupsjonsanklager går ut på at selskapet har betalt bestikkelser til offentlige tjenestemenn via agenter. Rådet er kommet frem til at Leonardo ikke i tilstrekkelig grad har godtgjort at det har målrettede interne korrupsjonsforebyggende prosedyrer som gjennomføres effektivt i virksomheten. Dette, sett i sammenheng med tidligere korrupsjonsanklager og at selskapet har virksomhet i en sektor og i land hvor risikoen for korrupsjon er særlig høy, tilsier etter rådets oppfatning at det foreligger en uakseptabel risiko for at selskapet på nytt kan bli involvert i grov

*korrupsjon.*¹

En detaljert beskrivelse av saken finnes i Etikkrådets tilrådning.²

Dialog med selskapet

Leonardo bekrefter at selskapet ikke lenger produserer ASMP-A. I mai 2016 forklarte selskapet at joint-venturet, MBDA, i fremtiden kan bli involvert i produksjon av et oppdatert missilprogram for det franske forsvaret, men at operasjonell kontroll av et slikt oppdrag i så fall vil være begrenset til den franske partneren.³ KLP har ikke lyktes med å få tilstrekkelig dokumentert hvorvidt Leonardo er per dags dato involvert i produksjon av kjernefysiske missiler.

Derimot har KLPs dialog med Leonardo gjennom de siste årene, senest i september 2016, fokusert på risikoen for grov korrupsjon. KLP er således kjent med faktagrunnlaget for Etikkrådets vurdering. Blant annet har Leonardo også overfor KLP bekreftet at det ikke finnes en uavhengig varslingskanal, og hevder samtidig at dette vil være nødvendig fordi eventuelle varsler må videresendes til selskapet uansett.⁴ KLP spurte om korrupsjonsanklagene relatert til Sør-Korea, og fikk i likhet med Etikkrådet svar om at Leonardo ikke har mottatt en formell kunngjøring av etterforskning foretatt av sørkoreanske justismyndigheter.⁵ Leonardo svarte på KLPs spørsmål om hvorvidt selskapet utarbeider noen interne granskninger av de nyere korrupsjonsanklagene, ved å henvise til en generell interngranskning om bruk av konsulenter som er omtalt i selskapets bærekraftsrapport.⁶ KLP har på bakgrunn av disse opplysningene avventet med å oppheve utelukkelsen av selskapet inntil svakhetene i etterlevelsprogrammet rettes opp og i påvente av mer informasjon om de nyeste korrupsjonssakene.

¹ Etikkrådet – Statens Pensjonsfond Utland, *Tilrådning om utelukkelse av Leonardo SpA fra Statens pensjonfond utland* (8. desember 2016), s. i. URL: <https://nettsteder.regjeringen.no/etikkradet-2017/files/2017/05/Leonardo-tilr%C3%A5dning-NO-2016.pdf>.

² Ibid.

³ Samtale mellom KLP og Leonardo (Finmeccanica), 9. mai 2016. Notater arkivert hos KLP.

⁴ Ibid.

⁵ E-post fra Leonardo til KLP (15. september 2016). Arkivert hos KLP.

⁶ Ibid.

KLPs retningslinjer og vurdering

Ifølge KLP og KLP-fondenes retningslinjer for ansvarlige investeringer skal KLP "hensynta uttrekk foretatt av Statens pensjonsfond – Utland."⁷ Videre skal KLP og KLP-fondene "på selvstendig grunnlag ekskludere selskaper fra investeringene der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for... grov korrupsjon." Dette betyr i praksis at KLP og KLP-fondene følger uttrekkene foretatt av SPU etter anbefaling fra Etikkrådet med mindre noe særlig sterke hensyn skulle tilsi noe annet.

I den aktuelle saken er selskapet ikke utelukket av Norges Bank, men heller satt til observasjon. Derimot er Leonardo allerede utelukket fra KLP og KLP-fondenes investeringer. Selskapet er ikke lenger involvert i produksjon av den aktuelle missiltypen⁸ og KLP har ikke lyktes i å få tilstrekkelig dokumentert hvorvidt selskapet er involvert i ny produksjon av sentrale kjernevåpenkomponenter. KLP har ventet med å oppheve utelukkelsen på grunn av korrupsjonssakene som Etikkrådet beskriver detaljert i sin tilrådning.

Resonnementet i Etikkrådets tilrådning er godt begrunnet og inkluderer omfattende kildemateriale. Gitt dette er det ikke hensiktsmessig å oppheve utelukkelsen av Leonardo, men heller endre grunnlaget for utelukkelsen i påvente av at selskapet innfører retningslinjer og rutiner for å redusere risikoen for grov korrupsjon i fremtiden.

Beslutning

Grunnlaget for utelukkelsen av Leonardo SpA fra KLP og KLP-fondenes investeringer endres per juni 2017 fra tilknytning til produksjon av kjernevåpen til uakseptabel risiko for grov korrupsjon.

⁷ Retningslinjer for ansvarlige investeringer (4. november 2014). URL: https://www.klp.no/polopoly_fs/1.23945.1417438347!/menu/standard/file/Retningslinje%20for%20ansvarlige%20investeringer2014.pdf.

⁸ Se, f.eks. Etikkrådet – Statens Pensjonsfond Utland, *Tilrådning om å oppheve utelukkelsen av selskapene BAE Systems plc. og Finmeccanica S.p.A. fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond utland* (31. august 2012). URL: http://etikkradet.no/files/2017/02/bae_finmec.pdf.